

اصفهان

باقلم محترم یا پندت مخدخان معلم

ادوار زندگانی

دوره زندگانی عبارت از دقیقه رویدن گیاهی تا خشکیدن آن و از جنبیدن و حرکت جوانی تا مردن آن، می باشد، انسان نوعی از حیوان است، اگر آموخته است، اهلی و اگر آموخته نیست وحشی گویند.

زندگانی انسان از نقطه نظر طبیعی تقسیم میگردد به: کودک، جوانی، سالخوردگی پیری و از نقطه نظر اخلاقی به: پیری در جوانی، جوانی در جوانی، پیری در پیری جوانی در پیری، و از نقطه نظر اجتماعی به: زندگانی تنها و زندگانی با غیر، و از نقطه نظر تکلیفی به: زندگانی علمی و زندگانی عملی.

تقسیمات سطور فوق را اگر از نقطه نظر طبیعی تحت غور و خوض بگیریم عباره دیگر عنوان ادوار بشری را میگردیم، این ادوار بشری از منه ایست که انسان از بدایت تکوین تا نهایت عمر طی می نماید و در ظرف این مدت اعمال و خصایص روح در وجود او ظهور میکند. دوره های عمر عبارت از از:

دوره جنینی، دوره کودک و حداثت، دوره بلوغ، دوره جوانی، دوره مردی دوره ثبات، دوره کمولت، دوره پیری و خرافت.

دوره جنینی

دوره جنینی از حیث خصائص عقل و نفس طرف لازم بحث نیست، زیرا از ابتدای این دوره تا انتهای آن که غالباً در انسان (۲۷۵) روز یا ۹ ماه است، تنها به حس لامسه، ذائقه و بعد شامه و ساممه و در آخر با صرہ نائل میگردد و این دوره را علمای انتو بولوژی (علم پیدایش بشر) دوره (بعد از وجود) می‌نامند، اما از حیث فیزیولوژی و خواص اعضاء جسمی نهایت طرف توجه است که از مبحث فیزی بو لوری بیان خواهد شد.

دوره کودکی و حداثت

یا قسمت اول زندگانی

طفل که درین عالم قدم میکند از دوره دارای دوره کودکی و حداثت یا قسمت اول زندگانی تغییر شود می‌باشد. ابتدای این دوره از تولد و انتهای آن تا به ۸ سالگی و دوره حداثت ابتدای آن از ۸ سالگی و انتهای آن به ۱۴ سالگی می‌شود (و اینرا دوره کودکی دویم نیز گویند) یک دوره از تلاوار پسری است. که از حیث بیکو لوری اطفال مورد بحث مامیباشد. طفل درین دوره بالغ خاصه در دوره اول (کودکی) بالوازم شنیدگانه: خوردن، آشامیدن، حقن، بیداری، جنبیدن و آرام بودن، اندراست که این شش احتیاج از او جدا نمیگردند مگر به آخرین نفس زندگانی. در این دور احتیاجات انسان بادیگر حیوانات شریک است و او را خصا یصی است که به تدریج در وجود او همیباشد.

طفل در آغاز زندگانی پیش از همه چیز پاستان مادر آشنا میگردد که قدرت او

را باین شناسائی نابهندگام معمور می نماید ، کم کم استخوان بدن او صلابت پیدا میکند و اعضاي او نشو و نها می نماید و بعد از آن قوه ادرال و شعور در او بظهور ميرسد چون خواهد صورت محسوسات را بشناسد اول تراز همه چيز صورت مادر را تعیز ميدهد و رفته رفته کم کم احساسات او قوت گرفته صدای مادر را از دیگر می شناسد مهرب و فهر اورا از یكديگر تعیز ميدهد و میان تلغ و شیرین فرق ميگذارد ، رفته رفته زبان باز میکند ، هر چيز راشنبده میگويد و شروع بگفتن میکند ، از کلمات يكصدائی اگر چه داراي دو حرف باشد مانند به به ، مه مه ، ماما ، في آنکه بتو اند بکلمات سه حرفی تلفظ ننماید ، هم چنان از زمان وي قیاس قوای دیگر اورا می توان کرد .

قوی رو به نمو نموده حافظه او زياد میگردد ، در دماغ او آثار و علايم فهم و ذکار و فکر نهيان ميشود درین مرحله زندگاني آغوش مادر دبستان آموز کاري طفل است نه تنها دبستان آموز کاري بلکه اول مرکز سعادت و شقاوت او است . اول مرحله خوشبختي و بد بختي او . پس اگر باین نظر بگوئيم اين منزل خطرناك ترين منزلهاي زندگاني است خطا نگفته ايم درین مرحله است کاصفجه خاطر طفل مانند آئينه مصفا است در پرار صورت هاي رُشت و زيبا یا مانند صفحه عکسي است در مقابل تمام اشيا اينجا است که اگر دیده او خوشنده باشد ميشود و اگر بد دید بدري ، هم چنان اگر گوش او حق شنيد حق شنو و اگر باطل شنيد باطل شنو ميگردد .

پس زمانه که در راست گوئي اونجات و در دروغ گوئي او هلاكت است درین مرحله ثابت ميشود که گناهش بگردن گوش است چنانکه گناه گوش بگردن زبان دیگران است زبان هم ظالم است و هم مظلوم و اين از خصائص زبان است .

از چشم و گوش و زبان گفتیم و آنها را بمنزله سه رکن از ارکان خوشنخی و بدینختی شمردیم و چارمین که مهم ترین آنها است ناگفته ننماید و آن قلب است که درین خانه عرضی و فرشی، جسمانی و روحانی زمبی و آسمانی پادشاهی می نهاید با این همه قلب هم در این مرحله دریافت نمیکند سعادت و شقاوت خود را مگر بواسطه چشم و گوش وزبان که اگر خوش بختانه شروع به زندگانی کردند او بسعادت خویش میرسد و اگر در بدینختی مانندند دوجار شقارت میگردد نتیجه آنکه سعادت انسانی پاکی قلب او است و پاکی قلب مربوط پاکی چشم، گوش، زبان و پاکی این سه به لیاقت آغوش مادر مربوط است.

و باید دانست که طفل در آغاز زندگانی فرا میگیرد رفتار را زودتر از آنکه فرا گیرد و گفتار را چنانکه می بینیم مادر یا دیگری در برابر دیده طفل انگشتان خود را حرکت میدهد و زبانی که دارد (پایپا) میکوید، روزی دو نیکندرد که طفل تقليید میکنند بی آنکه بتوانند لفت او را ادا نمایند وهم را بدهند دالیست که طفل در ابتدای نشوونما که لوح خاطرش قابل پذیرفتن هر چونه نقش و نکار زشت و زیبا است، هر نقش را که پیش از همه پذیرفت، نقش اصل و رسم حقيقی میگردد و محو نمودن آن از لوح خاطر وی مشکل می شود.

رتال حام علوم انسانی

بالجمله در این دستان اجتماعی، اکتسابات اویله طفل را در گفتار و رفتار و ملکات تفانی و اختیارات علی هر نیک خانواده میسازد که در آن دیده کشوده، گوش فرا داده و زبان باز نموده است.

مثلاً فرض می نماییم دو طفل را از دو ملت مختلف بعد از ولادت بی فاصله، تبدیل

خیل نمایند بس از آنکه ادراکات آنها استقلال یافت ، غالباً مشاهده میشود که هر یک منصف شده اند بصفت خانواده که در آن نشوونگان نموده اند و طبیعت دوم در وجود آنها حکمرانی می نماید.

طفل در احوال نشوونگان و اکتشافات طبیعی باقی است تا آن هنگام که بایستی بدست تعالیم و تربیت سپرده شود ، اینجا دو صورت حاصل میگردد :

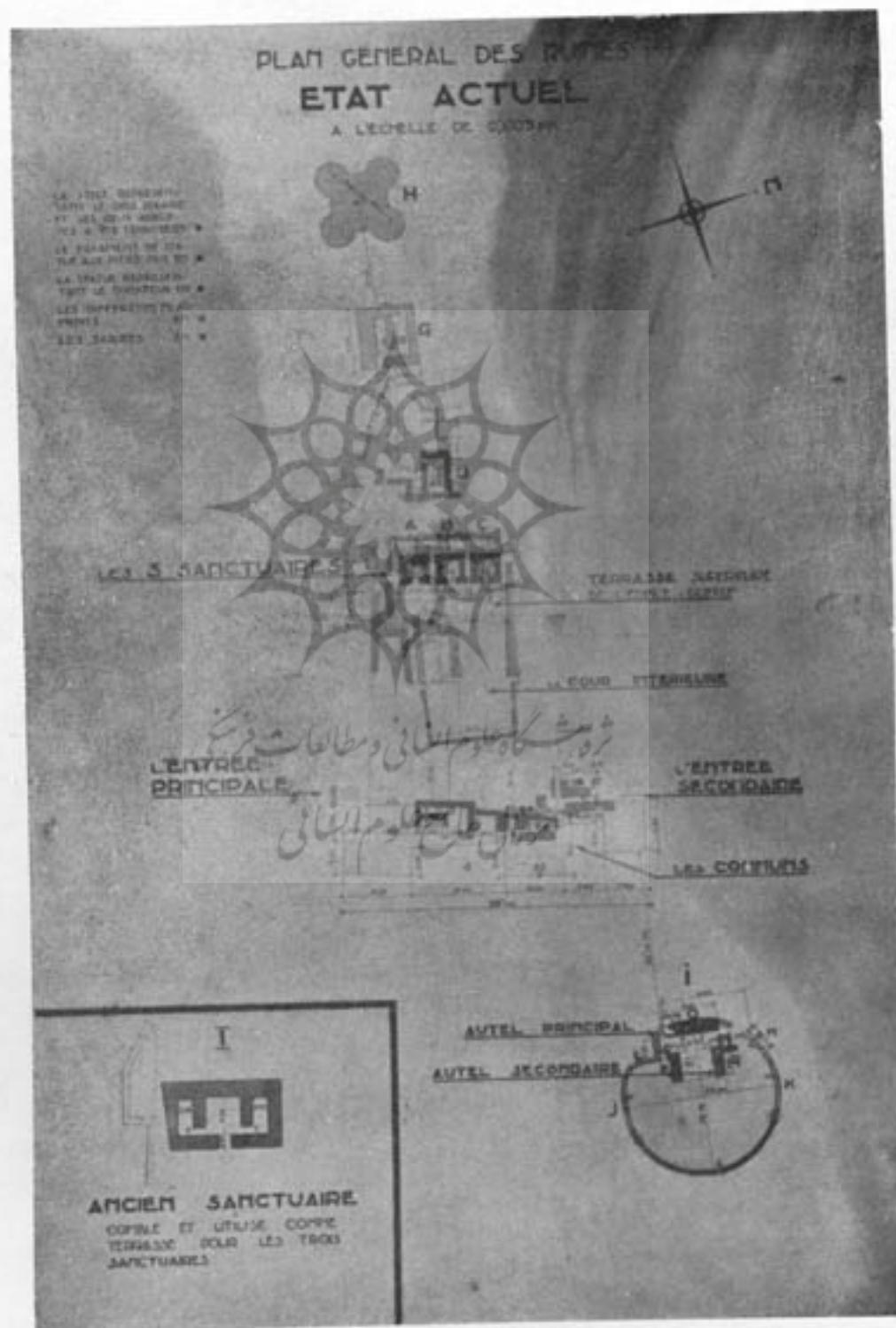
یک آنکه : طفل به مکتب کسب و کمال حاصل کرد و دیگر آنکه : بحال عوامیت باقی بماند در صورت دوم حیوانی است گوینده ، که اگر در مکتب آغوش ما در نیکو تربیت یافته خوش رفتار ، بی آزار ، برداز ، فرمان بردار است ورنہ شریر مفرور ؛ حریص طبع و مردم آزار ، اول بضرر و کم منفعت و دویی بمنفعت و پر ضرر خواهد بود .

شق دوم . اگر بدست تعلیم و تربیت بزرده شود . ممکن است زیان معلم چراغ عقل او را روشن کند و دست مردمی احلاق وی را مهندب نماید . اما باز بشرط آنکه بنای تعلیم و تربیت بر اساس حسن پرورش ما در وی کذ ارده شود ورنہ نمیتوان گفت که دست آموز کار و پرورش افزایش اند ملکات نایابندیده را که در آغوش ما در فراگرفته و برای او مانند طبیعت دوم شده بکلی محظی نماید .

نتیجه آنکه نیکو برآمدن طفل از مکتب آغوش ما در پیمودن وی یک قسم از مکتب اکتسابی را به ضمیمه حسن تربیت مبد المادت و خوش بختی انسان است .

اینست که پیکولوژی اطفال کم خصوص مبحث از انسان در این دوره کودکی عمر است سخت ترین مباحث پیکولوژی عمومی است بعبارت دیگر این قسم حیات پر منفعت ترین ادوار است زیرا نقوش و رسم های زین دوره به نسبت فهم افکار و ادراک و مقاصد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ مُنِعْنَا بِوَدِ الْكُفَّارِ - إِنَّمَا
يَرْجُونَ سَالَةً مُنْتَهَىٰ حِلَالِهِ - أَلَيْهِ
الْمُنْذَرُ وَإِنَّمَا يَرْجُونَ أَنْ يُنْجَدُونَ

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتاب جامع علوم انسانی

اطفال رای انسانیکه جندین دوره از عمر او گذشته است نهایت صعوبت را خواهد داشت .
وازین جا است که معلم و مربی مایستی فوق العاده درین خصوص و دوره اهتمام کرده
در معرفت عقول و تقویت اطفال زیاده محارست نماید تا بحمدیکه بتواند تحصیلات و دوره
کودکی و صباوت را از مد نظر گذرانیده و با مدارک آوان طفولیت نزدیک شود .

دوره بلوغ و جوانی

یا قسمت دوم زندگانی

دوره بلوغ که از ۱۵ سالگی تا به ۲۲ سالگی دوام دارد و دوره جوانی که از ۲۲
تا ۲۷ سالگی میباشد از نقطه نظر پیکو لوژی جوانان مورد توجه و بحث از خصائص
وقای روحی افراد این دوره است .

در ابتدای دوره بلوغ قوای شهوانی رو به ارتقا گذاشت و ماده شهویه زیاد میشود
وقای طبیعی و غرائز انسان بر قوای عاقله فرماتروانی مینماید و از ابتدای دوره جوانی
قوای طبیعی نتوء ووده قوای عاقله نیز از دوره سابق بیشتر رفته است . لیکن قوای طبیعی
 مجال و اجازه حکم فرمائی به آنها نمیدهد .

اگر ما احوال این دوره را قدری مفصل بر دیم و خدمت قارئین مختتم تقدیم
کنیم خالی از فائد نخواهد بود دو طفل (از دوره کودکی) از سرحد زندگانی
گذشته قدم بعرصه جوانی میگذراند صاحب تکلیف و رأی مستقل میگردند آنکه
انسان جوان است با اول سعادتی که بر میخورد اینست که می فهمد بزرگ تر سرمایه
او وقت است و احساس میکند که وقت از دست رفته هرگز بدست عی آید آنگاه
سرمایه پربهای خود را چار قسمت نوید قسمی را برای رفع احتیاجات شش گانه

ضروریه میگذارد و قسمت را صرف کسب معاش میکند قسمت سوم را به تحصیل علم و عمل یا تکمیل حرف و صنعت می پردازد و در قسمت چارم از لذت های رو حانی و تفریحات جسمانی در دایره اعتدال عقلانی برمند میگردد.

جوان دان در عاقفوان جوانی در بکار بردن وقت عنز خود همان احتیاط و آندیشه را میکند که پیرجا هل در ایام آخرین زندگانی خود مینماید یعنی فریب غرور جوانی را نخورد. روز بلکه هیچ یک ساعت از عمر گرانبهای خود را بی عوض نیگذارد و بیهوده مصرف نمینماید.

بالجمله انسان جوان در دوره جوانی قوای مادی و معنوی خود را به کمال میرساند. از طراوت عهد شباب برمیبرد. اساس سعادت خود را بر قسمت های دیگر عمر بلکه برای آنانکه از وی باز میدانند حکم میسازد. و این است معنی «پیری در جوانی» از نقطه نظر اخلاق جوان دوم آنکه در مکتب آغوش مادر تریت نیکو نیافه و تحصیلات وی (اگر اکتسابی کرده باشد) بخای نفع ضرر نخشد. و اخلاق ناپسندیده او را قوت داده است. چون قدم پعرصه جوانی بگذارد و خود را بی نیاز از پدر و مادر بیند مغور گشته سر از اطاعت ایشان به پیچید و هر چه بدست آورد در قمار نادانی بیازد. بدینهی را برای خود رسواهی کار ای خواه اوادمه اش تدارک نماید و این است معنی «جوانی در جوانی» از نقطه نظر اخلاقی پدر و مادر هم در این حال هر چه میبینند تبیه به بدی تریت های اولیه است که به طفل خود روا داشته اند (و خود کرده را تدبیر نیست) در این مصلحت چیز یکه میتواند جوان مغور را تایکدر جه از خواب غفات پیدا کند اول شد اند روز کار دست هوا و هوس هارا از سرا و دور نماید و دیگر

رفیق دانائی که بحسن معاشرت رفت و آرد و تصرف در اخلاق او بنماید اگرچه ملکات رسونخ یافته تغیر ناپذیر است مدت این زندگانی از حد بلوغ است تامن وقوف.

هم چنان قسمت را که در موضوع جوانی در جوانی از نقطه نظر اخلاقی دیدیم چون ناقص و بی بنیاد بوده همان رشته فوت یافته، تربیه شده تا مادرم پیری دوام کرده و دران سن که ۱۳ام سال خور د گیست قوا مضمحل و تاسف غلبه بل بصورت عمومی جاگیر و حکمفرمای تمام قوای عاقله میگردد یا کاری و چاره سنجیده نمیتواند تاخودرا از ورطه هلاک رهانده به نجات برساند، این است معنی «پیری در پیری» از نقطه نظر اخلاقی.

و بر عکس این «جوانی در پیری»، تبیجه همان هر راه طراوت عهد شباب و تکمیل قوای مادی و معنوی تربیه شدگی است که موضوع «پیری در جوانی» را در آغوش میگیرد.

دوره مردمی و ثبات

دوره مردمی (رجولیت) که از ۲۸ تا ۳۶ میباشد و دوره ثبات که از ۳۷ تا ۴۴ سالگی است از نقطه نظر (پسیکو لوژی مردان) که قسم سوم از پسیکو لوژی افراد است مورد بحث علمی این روح و نفس است.

از ابتدای دوره مردمی قوای عاقله کم در مملکت بدن حکمفرمایی میکند و نمیتواند طبیعی در آن باقی بود و قوه شهوت نیز آخرین درجات خود را اطی نموده بر حد کمال میرسد و قوه فهم و ذکاوت و وجدان وارد و از این درجات خیلات و درک اشیا از روی علت و فلسفه (قوه تعییل) در دماغ او بزم رسیده و این دوره را علمی این روح دوره (کمال روح کمال نفس) گویند و از ابتدای دوره ثبات ترقی نفس و عقل و ترقی قوای حب ذات،

حب نسل، حب تمن، حب فamil و پرورش اولاد، در انسان ظاهر میگردد و از وظایف روحی زندگانی خود با خبر میشود. و این سن را علمای علم نفس (مکان دوم روح) یادوره (مکان پوره نفس) می نامند.

دوره کهولت و سالخوردگی

یاقوت سوم زندگی

دوره کهولت که از ۴۵ به ۵۷-۶۰ سالگی دوام می کند از نقطه نظر بیکارلوژی افراد مورد بحث علمای نفس میباشد.

در این دوره قوای عاقله و خصائص روحی انسان نبوی کامل نموده و در های حکمت و فلسفه و تحلیل اشیاء بر روی انسان باز میشود و فهم و تخیلات بسیار حد مکان میرسد و عقل کامل میشود. ولی قوای شهوای نقصان می یابد و انسان محتاج به منبهات خواهد شد لیکن استعمال آنها برای قوای نفسی و روح بالا خص ضرر خواهد داشت و این در در را علمای نفس (مکان سوم روح) یا (مکان اکمل) نامند و علمای انتروبو لوژی و فیزیولوژی (دوره اتحاط) می نامند. زیرا درین دوره جسم و اعضا را به اتحاط می رود ولی در عوض قوای عاقله بسرحد ارتقا میرسد. اما متعاقب این دوره رفته در قوای عاقله نقصان حاصل شده انسان از حیث قوای نفس و جسم روبرو به تزلی می رود در این مرحله می رود آنچه را که در دوره اول و دوم کشته و بکار می برد آنچه را از نیک و بد و از خیر و شر فراگرفته. و میرسد با نهاده مقدمات که از پیش تدارک دیده است آنایکه از مکتب آغوش مادر نیکو بر آمده درد بستان لا یقی کسب هنر نموده و دارای ملکات حسن و صفات پسندیده.

متایین اعدادیه سوم مکتب استقلال در اثای درس — مجله شماره ۷ سال ۶ — آبیه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شده . و بس از تکمیل تحصیلات علمی و عملی بامناسب میل طبیعی باقتضای قوه رو حی و دماغی خود به مشغله باشرافتی که قابل ترقی باشد پرداخته و کار معیشت را رهمنای اصول دینی و دینوی منظم ساخته بعلاوه همسر ، همچور ، هم سن مهر بانی برای تشکیل خانواده بیبل خاطر خود بدست آورده ، او و همسر مهر بالش هر دو از خوش بختان اند . معنی زندگی دنیارامی فهمند در شرکت زندگانی هر بک تکلیف خود را ادامه کنند . هر دو باهم رشته سعادت رانگاه میدارند . هر دو تحصیل تمویل و اعتبار می نمایند و از آنچه بدست آورده ذخیره برای بازماندگان میگذارند . این دو تن باهم بخوبی زندگی میگذردند . باهم ترقی می نمایند . باهم پدر و مادر میشوند . باهم اولاد می پرورانند . باهم باد کارهای نیکو میگذارند . در دنیا باهم پیر میشوند و باهم ازین سرای فانی میگذرند .

کار دنیارا بحسن علم و عمل و کسب افتخار و شرف ساخته . کار آخوند را به پرستش بزدان پاک و مهربانی با بقی نوع و آفریدن گان الهی پرداخته . باز مانند گان ایشان برای آنها باقبات صالحات پرداختن این ایام نیز شناختن درین صفحه روزگار بشرف و افتخار بافی است . اینست معنی سعادت اینست حقیقت خوش بختی . اما آنابکه در مکتب آغوش مادر تریت نیکو بیافنه و قدمت دویم زندگانی را که دو ره جوانی است بیاطل گذرانیده آنکه خواسته است آنچه را که مان نرسیده و رسیده است بازچه که نمیخواسته علی الخصوص که گرفتار همسر نام موافق ناساز کاری هم شده باشد که این دو تن : همیشه دنیارانیک و راه باریک سعادت را بشرط زیست می نمایند و بخسرت ازین عالم می روند .

و گاه میشود که: آلایش وجود آنها قرنهای زلزله زندگانی قومی را مکرو و زهر رفوار شان حیات اجتماعی ملتی را مسموم می نماید.

اینست معنی شفاوت، اینست حقیقت بد بختی در زندگی.

دوره پیری و خرافت

با دوره چهارم زندگی

دوره پیری که از سن ۵۸ تا ۶۰، ۷۰ تا ۷۹، ۸۰ منتهی میشود و دوره خرافت که از ۷۰ تا آخر عمر میلنه و مقرر است از نقطه نظر پسیکو لوژی پیران مورد بحث است بد بختانه این دوره زندگی در تریت اهمیت خود را باخته است زیرا درین دوره از تمام قوای روح و مشاعر و قوای بدن کاسته شده و در آخر دوره دوم که آرا (پیری دوم و خرافت) گویند بكلی مشاعر و قوا و حتی حواس بغیر از حس ذوق از کار می افتد و از نقطه نظر فیزیو لوژی ماده تناصل بكلی مفقود الای شده پوست و استخوان بدن خشک میشود.

انسان چون دوره سوم زندگی را پیمود و قدم در مرحله چهارم نهاد، دنیارا پشت سر می بیند و آخرت را پیش روی شکایه علوم انسانی و مطالعات فرنگی می بیند.

علامت های پیری و خرافت از سهی قوای ظاهری و باطنی، سفید شدن مو و برهم شدن رو و خمیده گشتن قامت، و ناتوان شدن طبیعت و با آثار دیگر در وجود او هویدا میگردد روز بروز بدنیان هست اور و با نهدام میگذارد و در این مرحله خوشبختی و بد بختی شدید تر از مراحل گذشته نموده دار میشود.

السان سعادت مند یعنی آنکه دستان آغوش ما در را نیکو طی نموده، دوره

کودکی و جوانی و سالخوردگی را آنکه که باید و شاید بگذراند، از فضایل بشری بهره مند شده دالتنی‌های را در حد استعداد خویش دانسته و رفتار گردنی‌های را بقدر امکان رفتار نموده، در مراحل خطر ناک زندگانی سعادت آزادی را ادراک کرده و آثار بزرگ را از خود در دنیا باقی گذاشته، خانواده سعادت مندی را برخانواده‌های ملت خود افزوده، زادگان با لیاقتی را بحد کمال و هنر رسایده، و با این جمله از مسئولیت نزد خالق، خلق، وجود، وطن، خود را رهانیده، درین مرحله دست از اکتسابات عملی میکشد و با اکتسابات روحانی و لذایند معنوی تا آخرین نفس مداومت میدهد.

پیر دانای بواسطه ذخیره‌های مشروعیکه پرای این مرحله از زندگانی تدارک نموده معاش خود را تامین او کرده آثار وجودیه خود را در این جهان از هر طرف فروزان و خالق را حاجت مند تجربه‌ها و فکرهاست. سنجیده خود می‌بیند و بالاخره آخرین تابیش انوار هستی خویش را درین عالم مانند اشتعه خورشید در هنگام غروب که بر قهای کوهای بلند بناید بر فراز افکار بزرگان جهان تایان مشاهدمی‌نماید و آخرین نفس را بر رضای خالق و خالق از او و رضائیت او از همه تسليم می‌نماید.

پیکر خاکی را بدست خاک و به دلهای پر محبت هو اخواهان خود می‌سپارد، این‌ت بیشتر دنیا، این‌ست سعادت ابدی.

و چون پیر دانا در مرحله پیری احتراز میکند از هر چه لازم عهد کودکی و جوانی است ازین رو قرار تشریح سابق به تعبیر (پیری در پیری از نقطه نظر اخلاقی) موافق میشود اما پیر نادان مرحله چهارم زندگانی را بجهه هر بدینختی و بی‌سعادتی میگذراند

میگوید آنچه را بیکند و نیکند آنچه که میگوید ، صفات رذیله که یک عمر با او بر رده بروجودش غالب ، حرص و طمع بر او مستولی ، خلق از شر دست و زبان او دارد آزار ، نه خود از خود راضی و نه خلق و خالق از او .

در پیری بوس های جوانی می پردازد و بطیعت کودکی باز گشت می نماید همه کس از دیدار او پیزار ، همه کس مرک اورا خواستگار تابرود وصفحه روز کار از وجودش خالی بماند کنایه این گونه پیران جاهل در عالم حقیقت بدش آغوش مادر و دست ناقابل مربی وزبان بی حس معلم پادماغ نامستعد او است .

زندگانی علمی و زندگانی عملی

از نقطه نظر تکلیفی

اگر چه بیان این مطلب در خلال مطالب گذشته تا اندازه آشکار وحضور قارئین
شترم را مستحضر نموده باشد ولی تاییث و خوب بر روشن شود ، میگوئیم :
قسمت اول و دوم زندگانی (کودکی و جوانی) را زندگانی علمی و قسمت سوم
و چهارم را زندگانی عملی میخوانیم که علوم انسانی و مطالعات فرنگی
در ختم مقال می گوییم که «سعادت مند کسی است که قسمت های اول زندگانی
خود را صرف خوش بختی قسمت های دوم نموده باشد » .

امانه کیمیای مکانیکی نجات - متعلق شماره ۱۴۰ د № ۶ - آبان

